

Rukopis nalezený na nemocniční chodbě

Můj záměr popsat ředitele vydavatelství Znak Jiřího Illga dopadl tak, že jsem skončil v nemocnici. Nechci tím nic říct, nevyvozuju z té okolnosti žádné závěry, nezobecňuju a už vůbec nevytvářím zcela komickou pointu, totiž že ten, kdo chce popsat povahu Jiřího Illga, kdo se jí chce přiblížit a rozlousknout ji, musí – dříve či později – skončit ve špitálu. Žádné přezábavné konstrukce toho typu sem nevnáším, nicméně pravda je taková, že ještě před pár dny jsem měl v úmyslu, co říkám, že jsem měl v úmyslu, dokonce už jsem si i začal o Jiřím I. sem tam něco skicovat a promýšlet, a dnes se, po několika dnech zhoubného vyčerpání v nemocničním pyžamu, toulám v nemocničním šláfroku po nemocniční chodbě. Načernalý čistič kanálů nanicovatého vzrůstu spí, jako by ho do vody hodil, na posteli stojící pod sesternou, luciferovsky smolné strniště, monarchisticky rozcuchaná kštica a imperiálně zanedbané tělo otevírají prostor pro domněnku, že to možná není běžný, řadový čistič kanálů, že je to možná někdo významný, někdo stojící vysoko v hierarchii čističů kanálů, možná je to – kdo ví – sám král čističů kanálů. Dýchá ztěžka, chroptí v delirickém spánku jako zabíjený buvol a přesně ve chvíli, kdy

míjím královské lože, nad nímž se skví neonový baldachýn s krvavým nápisem: „Ošetřovatelná“, přesně ve chvíli, kdy jdu po špičkách, kdy zlehounka našlapuju, abych ho nevytrhl ze spánku plného nepochopitelné hrůzy, se prudce budí, sedá si na posteli a bolestně křičí:

„Kde je můj oblečení? Kde je můj oblečení?“

„A odkud já, ku ... a zkur ... ná, mam vědět, kde máš hadry?“ odpovídá mu rozespalým hlasem Ondráš s neposlušnými rukama.

Ondráš vykonával veškeré profese lidstva, byl gastarbeitrem ve všech zemích světa, všechno umí udělat, všechno opraví, všechno zkonstruuje, obratně se chopí každého nástroje, poslouchá ho jak ten nejjemnější šroubovák, tak i sebetěžší sekera a ostatně ani teď si nelze nepomyslet, že Ondráš dál drží ve svých masivních tlapách nějaké neviditelné pneumatické kladivo nebo fantom jiného zařízení fungujícího podle zásad nevypočitatelné kinetiky. Ondrášovy všudypřítomné ruce se neustále pohybují, uvádějí do pohybu mechanismy, jichž si běžný smrtelník nevšimne, přesouvají vzdušné páky a zbytečně se pokoušejí prokázat tezi, že svět je stabilní. Míjím Ondráše s neposlušnými rukama a nahlížím do sálů, v nichž jiní mučedníci strachu a zoufalství konečně s relativní úlevou usnuli, jdu dál, jdu směrem k Jednotce intenzivní péče nacházející se na konci chodby, ze které zní předsmrtné kvílení kohosi, kdo možná ještě žije, jdu nemocniční chodbou a činím to, co byste i vy, mí bratři zoufalci, činili na mém místě. Jdu a podléhám omamné kráse lékařského personálu. Přihloupě se usmívám a nestydatě koukám na sestru Reginu a sestru Anitu, na sestru Katku, na sestru Mariolu, a zvlášť na sestru Violu.

Jsem uprostřed mýtu, jsem v samém jádru archetypální emoce, je přece po staletí známo, že střední lékařský personál

bývá pramenem ne ledajakých zážitků. Mytické sanitářky, milosrdné sestry, ošetrovatelky a felčarky všech dob, kolik srdcervoucích legend a písní o nich jen bylo složeno!

Poněvadž mám hodně času (na toulkách po nemocniční chodbě mi ubíhají celé dny), pokusím se tento jev (jev zvláštního kouzla, jež vyzařuje ze středního lékařského personálu) pojmout teoreticky. Tak tedy podle mě neslýchané emoce, jaké vzbuzují v mužích, nebo jestli chcete, v pacientech, ošetrovatelky, nevycházejí ani z jejich něžnosti, ani ze starostlivosti, ani z jejich sterilní čistoty a ani z jiných andělských rysů. Všechny zmíněné atributy jsou sice přítomny, mají svůj význam a silně zde působí, ale nejsou výlučným privilegiem středního lékařského personálu. Něžná, starostlivá a sterilně čistá může totiž být jak doktorka práv, tak strojvedoucí mezinárodního vlaku, burzovní makléřka nebo redaktorka *Tygodnika Powszechnego*, výkonnostní sportovkyně nebo expedientka večerky. Něžné, starostlivé a sterilně čisté můžou být, nalejeme-li si čistého vína, představitelky ledajakých profesí. Ale ženy z lunárního světa medicíny, ošetrovatelky, sestřičky, sanitářky, lékařky nebo praktikantky jsou taky znepokojivě zvyklé na lidskou tělesnost, na fyziologii, na nejtemnější stránky této fyziologie.

Když přicházím k prahu Jednotky intenzivní péče a když se dívám, s jakou lehkostí se otáčejí kolem polomrtvého narkomana ležícího v bezvědomí, když vidím, jak obratně mažou jeho hnisající proleženiny, spouštějí aparaturu, která mu zajišťuje dýchání, jak opřístrojovávají to tělo ve vegetativním stadiu zařízeními spouštějícími nejstydlivější fyziologické funkce, když vidím, jak jsou přirozeně zvyklé na nejproblémovější reakce, zákoutí a substance lidského bytí – začínám chápat, že to, co je na této profesi a na tomto poslání nejvíc okouzlující, je prosté svolení k blízkosti cizí fyziologie. Ony jsou starostlivé, něžné a sterilně čisté, ale je

v nich taky nevidaná svoboda dotyku. Ony se bez odporu dotknou, přetočí z boku na bok a umyjí čísi zhanobené tělo skládající se výhradně z drolicích se kostí a práchnivějící kůže. Živé kostry, v nichž nejtěžší částí nohy bylo například jablko v koleni, jsem dosud vídal jen v dokumentárních filmech. Ten, který leží na Jednotce intenzivní péče, vypadá úplně stejně. Sestřičky dělají, co můžou, ze všech sil ho drží při životě, jenže on zatím neví, že ony se ho dotýkají. On vůbec neví, že je u něho Anita, Viola a Mariola, bytosti z kosmu. Ale zbytek, který je při vědomí, to ví. My všichni, co jsme se sotva, sotva začali znovu stavět na vlastní pracky, dobře víme, že v každé chvíli můžeme okusit milosrdenství dotyku, milosrdenství změření tlaku, milosrdenství injekce, nebo dokonce milosrdenství nabrání krve. A tak se opuchlá břicha zatahují, neduživé hrudníky se napínají a nemocniční roucho se mistrně řasí. Ach, my dobře víme, že pro ně nejsme muži z krve a kostí, ale druh nepříjemné substance, tíživý objekt práce. Ale ti, kteří právě pochodují v drahých kloboucích Floriaňskou ulicí, přece taky bývají převážně pohyblivou hmotou, o kterou navíc žádná sestřička ani okem nezavadí. A kromě toho nepřehánějme to s tou mužskou skromností. Řeknu to brutálně: kdo umí hrát fotbal, ten dá góla i v nemocničním pyžamu.

Král čističů kanálů se nadobro probral a krouží na rachitických, nejistých, batolecích nožičkách po oddělení a hledá zrcadlo, které visí dostatečně nízko. Neboť král čističů kanálů touží rozjasnit své pochmurné líce, čili – řečeno lidsky – chce se oholit. Z jeho úst, stále ještě napůl ztuhlých, se sypou nejstrašlivější a naštěstí jen napůl srozumitelné nadávky – všechna zrcadla jsou na nedostupných výšinách. A tak nakonec postaví vratkou pyramidu z nemocničních stolků a taburetů, vyleze nahoru, postaví se na vrcholku a namydí si obličej. Pouze skutečně padlí lidé, pouze ti, kteří poznali nejhlubší beznaděj, dokáží tak tvrdošíjně

usilovat o nápravu a dokonalost. Avšak tento vládce pobudů se každou chvíli může zřítit a rozmlátit si hlavu o beton, zoufale však touží, kdyby náhodou, padnout jako člověk oholený. Je ve mně malá dušička, když jistím ten nadmíru krkolomný hygienický počin, on se na mě pozorně dívá, v zrcadle vidím odraz jeho napůl zvířecích rysů a on za chvíli nevyhnutelně vychrlí další sekvenci nesrozumitelných nadávek. A skutečně, král čističů kanálů na moment pozdvihne žezlo štetce a říká:

„Čet’ ste Steinbeckovo *Tortilla Flat*? Čet’ ste to? No, podle mě Steinbeck znal problém alkoholismu z pitevny. To si myslím, ale je těžký to definitivně posoudit.“

Toulám se sem a tam nemocniční chodbou, kroužím mezi Jednotkou intenzivní péče, na které dvacetiletý kluk vážící patnáct kilo chvílemi je a chvílemi není při vědomí, a umývárnu, kde se smí kouřit. V umýárně se svíjí klubko roztřesených alkoholiků, zoufale kouří cigaretu za cigaretou, přísahají jeden druhému a před všema svatejma, že už nikdy, fakt nikdy nevezmou do pusy ani kapku vodky, a s bázlivou nostalgií pojukávají z okna, za kterým jsou dobře vidět nedaleké obchody, budka s pivem a kamarádi, kteří vesele dovádějí na svobodě.

Jedno dobrodružné vyprávění tu střídá druhé, historky o nočních můrách, o strašných, neukojitelných hladech, z nichž se tají dech, veselé průpovídky o nejrůznějších způsobech ukrývání flašek před utrápenými ženami, o ztrátách a prohrách, které už nelze vrátit a získat zpět. Zoufalství, pláče, smíchy i provolávání slávy. Mladičké feťačky zpívají pod sprchou zoufalecké písně, člověka až mrazí, je tu krásně, ale spásy se odnikud nedočkáš.

Toulám se nemocniční chodbou, podléhám magické kráse středního lékařského personálu a po určité době, když už jsem se zorientoval v tom či onom, začínám počítat s pomocí psycholožky. Rozhovor s psycholožkou by mi – myslím – měl pomoci, kdo

ví, po rozhovoru s psycholožkou se mi možná nakonec povede popsat i ředitele vydavatelství Znak. Ano, psycholožka, vzdělaná žena (zelené oči, cop do pasu, podle oka tak ročník šedesát osm) bezpochyby ukonejší mou rozbouřenou duši, řekne mi, co mám dělat a od čeho začít. Tak se hned po snídani stavím do fronty k psycholožce s copem. Stavím se do fronty, už jsem u dveří ordinace a jako obvykle prohrávám. Ondráš Parketář vedl s psycholožkou rozhovor popravdě krátký, ale natolik významný, že v jeho důsledku psycholožka s copem přestala pracovat bůh ví na jak dlouho. Ondráš totiž odpověděl psycholožce s copem na otázku otázkou. „Proč pijete?“ zeptala se ona. „A proč vy nepijete?“ odvětil on a tím to skončilo.